ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ

Τεύχος 188, Νοέμβριος 2011

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Η ελληνική οικονομία παρά τις θυσίες του ελληνικού λαού το 2015 θα βρίσκεται σε δυσμενέστερη δημοσιονομική θέση από αυτήν του 2009 έχοντας ένα δημόσιο χρέος μη διαχειρίσιμο και μη βιώσιμο. Η λύση στα αδιέξοδα της ελληνικής οικονομίας δεν μπορεί να είναι τα αντιαναπτυξιακά και αντικοινωνικά μέτρα σκληρής λιτότητας που συνοδεύονται από την πολιτική χορήγησης δανείων από την Ευρωπαϊκή Ένωση προς την Ελλάδα και τις άλλες χώρες που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα.

Η πολιτική αυτή παρατείνει τις συνθήκες οικονομικής κρίσης και ύφεσης, αποδομεί το σύστημα κοινωνικής προστασίας, οδηγεί σε κραχ στην αγορά εργασίας με την εκτίναξη της ανεργίας και την εργασιακή ανασφάλεια, υποβαθμίζει το περιβάλλον και το κυριότερο υποθηκεύει το μέλλον και των επόμενων γενιών. Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ σε αυτό το τεύχος δημοσιεύει άρθρο σχετικά με την κατάσταση της και τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας. Επιπλέον δημοσιεύει τις δραστηριότητες του ΙΝΕ/ ΓΣΕΕ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Γιάννης Παναγόπουλος
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Σάββας Ρομπόλης, Γιάννης Κουζής, Πέτρος Λινάρδος - Ρυλμόν, Βασίλης Παπαδόγαμβρος
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Σάββας Ρομπόλης
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: Γ. Κολλιάς, Δ. Κατσορίδας
ΓΡΑΦΕΙΑ: Ιουλιανού 24 Αθήνα, Τηλ: 210 8202247, Fax: 210 8202202
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ: www.inegsee.gr • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:** vpetrak@inegsee.gr
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΚΑΜΠΥΛΗ, Αντιγόνης 60, Τηλ: 210 5156820, Fax: 210 5156811

ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2012 ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

του Σπύρου Χρυσανθόπουλου

1. Εξελίξεις στην ελληνική οικονομία

Το 2010 και 2011 ήταν για την Ελλάδα δύο έτη δυσμενέστατων οικονομικών, εισοδηματικών, εργασιακών και κοινωνικών εξελίξεων. Η οικονομική πολιτική που ασκήθηκε αποκλειστικά στα πλαίσια της αυστηρής δημοσιονομικής πειθαρχίας, προσανατολισμένη στην δημιουργία συνθηκών «εσωτερικής υποτίμησης», προκειμένου να βελτιωθεί η δημοσιονομική θέση και η ανταγωνιστικότητά της χώρας οδήγησε την ελληνική οικονομία σε βαθιά ύφεση και σε σοβαρή παραγωγική, επενδυτική και κοινωνικο-οικονομική υποβάθμιση.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα και συγκρίσιμα στατιστικά στοιχεία[1], το ΑΕΠ το 2010, σε τιμές 2009, (πραγματική μεταβολή) ανήλθε σε 230,2 δισ. ευρώ, έναντι 235,0 δισ. ευρώ το 2009. Η μεταβολή αυτή ήταν το αποτέλεσμα των επιμέρους μεταβολών που σημειώθηκαν στις συναλλαγές που συνθέτουν το ΑΕΠ και παρουσιάζονται στον Πίνακα 1.

1. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στην εργασία για λόγους συγκρισιμότητας είναι αυτά πριν την αναθεώρηση των αποτελεσμάτων των Ελληνικών Εθνικών Λογαριασμών για την περίοδο 2005 - 2010, στην οποία προέβη η ΕΛΣΤΑΤ τον Οκτώβριο του 2011.

   Τα αναθεωρημένα στοιχεία σε ότι αφορά το ΑΕΠ βρίσκονται εδώ: http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/BUCKET/A0702/PressReleases/A0702_SEL15_DT_AN_00_2010_02_F_GR.pdf

Πίνακας 1:
Ακαθάριστη δαπάνη της οικονομίας και Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν 2004 - 2010, σε σταθερές αγοραίες τιμές 2000

	Ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές						
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1. Ιδιωτική κατανάλωση	3,8	4,5	5,2	2,8	3,2	-2,2	-4,5
2. Δημόσια κατανάλωση	3,5	1,1	8,8	8,2	1,5	10,3	-6,5
3. Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	0,4	-6,3	10,6	5,5	-7,5	-11,2	-16,5
3.1 Κατασκευές	-3,0	-7,8	16,4	-4,1	-18,9	-12,3	-12,5
3.2 Εξοπλισμός	4,5	-4,8	3,0	22,3	6,6	-11,8	-23,5
3.3 Λοιπές	8,6	-1,9	7,1	-12,2	-11,7	13,6	22,0
4. Εγχώρια τελική ζήτηση	3,0	1,7	6,8	4,2	0,8	-1,8	-6,9
5. Αποθέματα και στατιστικές διαφορές	0,5	-0,3	-0,6	1,1	1,6	-0,9	0,0
6. Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	17,3	2,5	5,3	5,8	4,0	-20,1	3,8
7. Τελική ζήτηση	4,7	1,3	6,3	5,8	1,7	-6,8	-4,6
8. Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	5,7	-1,5	9,7	9,9	4,0	-18,6	-4,9
ΑΕΠ σε αγοραίες τιμές	**4,4**	**2,3**	**5,2**	**4,3**	**1,0**	**-2,0**	**-4,5**
	Συμβολή στη μεταβολή του ΑΕΠ (εκατοστιαίες μεταβολές)						
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1. Ιδιωτική κατανάλωση	2,8	3,2	3,8	2,0	2,3	-1,6	-3,3
2. Δημόσια κατανάλωση	0,6	0,2	1,4	1,4	0,3	1,8	-1,3
3. Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	0,1	-1,5	2,3	1,2	-1,7	-2,3	-3,1
3.1 Κατασκευές	-0,4	-1,0	1,9	-0,5	-2,3	-1,2	-1,1
3.2 Εξοπλισμός	0,4	-0,4	0,3	1,9	0,7	-1,2	-2,2
3.3 Λοιπές	0,1	0,0	0,1	-0,1	-0,1	0,1	0,2
4. Εγχώρια τελική ζήτηση	3,4	1,9	7,5	4,7	0,9	-2,0	-7,7
5. Αποθέματα και στατιστικές διαφορές	-0,7	-0,7	-0,4	1,7	0,5	-2,5	0,9
6. Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	3,6	0,6	1,2	1,3	0,9	-4,9	0,8
7. Τελική ζήτηση	6,3	1,7	8,4	7,8	2,3	-9,4	-6,0
8. Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	1,6	1,1	-2,0	-2,1	-0,5	2,2	2,3
ΑΕΠ σε αγοραίες τιμές	**4,4**	**2,3**	**5,2**	**4,3**	**1,0**	**-2,0**	**-4,5**

Πηγή: *Ελληνική Στατιστική Αρχή, Τράπεζα της Ελλάδος, «Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2010», Αθήνα 2011.*

Το ΑΕΠ δηλαδή, το 2010 μειώθηκε κατά 4,5%, μετά από μία μείωση κατά 2% το 2009, ενώ και το 1ο τρίμηνο του 2011 παρουσίασε μείωση κατά 5,5% σε σχέση με το 1ο τρίμηνο του 2010.

Από την πλευρά της δαπάνης τη μεγαλύτερη συμβολή στη μείωση του ΑΕΠ είχαν η ιδιωτική κατανάλωση (μειώθηκε κατά 4,5% σε σταθερές τιμές, συμβάλλοντας κατά 3,3 ποσοστιαίες μονάδες) και οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου (μειώθηκαν κατά 16,5%, συμβάλλοντας κατά 3,1 μονάδες), ενώ η μείωση της δημόσιας κατανάλωσης κατά 6,5%, συνέβαλε στην υποχώρηση του ΑΕΠ κατά 1,3 μονάδες. Οι μειώσεις αυτές αντισταθμίστηκαν, ως ένα βαθμό, από την θετική συμβολή του πραγματικού εξωτερικού ισοζυγίου κατά 2,3 μονάδες, κυρίως λόγω της σημαντικής μείωσης των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών κατά 8,4% αλλά και της αύξησης των εξαγωγών κατά 3,8%.

Η δραματική μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης, η οποία αποτελεί από την πλευρά της δαπάνης, το κύριο λόγο μείωσης του ΑΕΠ, οφείλεται κυρίως στη μείωση των εισοδημάτων λόγω της απώλειας θέσεων εργασίας, την μείωση μισθών και συντάξεων, την αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών καθώς και την αυξανόμενη απαισιοδοξία και αβεβαιότητα για τους στόχους και την αναποτελεσματικότητα της ακολουθούμενης οικονομικής πολιτικής.

Όσον αφορά τις δημόσιες και ιδιωτικές ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, το 2010 μειώθηκαν κατά 16,5% μετά από μείωση 11,2% το 2009. Η μείωση αυτή αντανακλά τη σημαντική υποχώρηση των δαπανών για εξοπλισμό μεταφορών και μηχανήματα, καθώς και τον περιορισμό των επενδύσεων σε κατοικίες. Μάλιστα, οι μεταβολές αυτές έχουν ως αποτέλεσμα να μεταβληθεί η σύνθεση των επενδύσεων που ενώ στο διάστημα 2000 - 2008 το 1/3

2. Τράπεζα της Ελλάδος, «Νομισματική Πολιτική 2010-2011», Αθήνα, 2011.

των επενδυτικών δαπανών κατευθύνονταν προς τις κατοικίες, το 2010 η αντίστοιχη αναλογία ήταν χαμηλότερη από το Ό, ενώ το 1/3 των επενδυτικών δαπανών κατευθύνθηκε σε μηχανολογικό εξοπλισμό. Η μείωση αυτή των συνολικών επενδύσεων επηρεάζει πέρα από το τρέχον ΑΕΠ και την εξέλιξη του δυνητικού προϊόντος[2].

Η πτώση της τελικής ζήτησης και της κατανάλωσης είχαν ως αποτέλεσμα την μείωση των εισαγωγών κατά 4,9% σε σχέση με το 2009, έπειτα από μια κατάρρευση 18,6% του προηγούμενου έτους. Σχετικά με τις εξαγωγές, το 2010 σημειώθηκε μικρή άνοδο, μετά την πτώση κατά 4,9% το 2009. Ωστόσο οι εξαγωγές ως ποσοστό του ΑΕΠ (σε τρέχουσες τιμές) παραμένουν σε πολύ χαμηλό επίπεδο σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Από την πλευρά της προσφοράς το προϊόν μειώθηκε σε όλους τους τομείς με εξαίρεση τον πρωτογενή τομέα. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία υποχώρηση της προστιθέμενης αξίας σε σταθερές τιμές σημειώθηκε στο δευτερογενή τομέα όπου έφθασε το 8,8% το 2010, μετά από μία μείωση 4,6% το 2009, κυρίως λόγω της πτώσης της δραστηριότητας της βιομηχανίας, της ενέργειας και του κατασκευαστικού κλάδου.

Επίσης, στη μείωση του συνολικού προϊόντος συνετέλεσε ο τομέας των υπηρεσιών λόγω της σημαντικής υποχώρησης της προστιθέμενης αξίας που παράγει. Αναλυτικά, η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του τομέα των υπηρεσιών μειώθηκε κατά 5,1% σε σταθερές τιμές το 2010, έναντι μείωσης κατά 1,7% το 2009. Οι κλάδοι των υπηρεσιών με την μεγαλύτερη πτώση είναι ο κλάδος του εμπορίου, των ξενοδοχείων, εστιατορίων, και μεταφορών - επικοινωνιών.

Αύξηση παρουσίασε μόνο η προστιθέμενη αξία του πρωτογενή τομέα κατά 12,3% το 2010, μετά από αυξήσεις κατά 9,3% το 2009 και 10,1% το 2008[3].

Για το 2011, όλοι οι δείκτες που αντανακλούν την οικονομική δραστηριότητα σε μηνιαία βάση, είτε από την πλευρά της δαπάνης, είτε από την πλευρά της παραγωγής, με εξαίρεση αυτούς για τις εξαγωγές, δείχνουν σημαντική μείωση της οικονομικής δραστηριότητας ενώ ταυτόχρονα οι δείκτες οικονομικού κλίματος και οι δείκτες προσδοκιών παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα με παράλληλη σημαντική μεταβλητότητα. Οι τάσεις αυτές δείχνουν εμβάθυνση της ύφεσης το 2011 και συνέχισή της και το 2012, δεδομένης της εξαιρετικά χαμηλής πιστωτικής επέκτασης και της περιοριστικής δημοσιονομικής και εισοδηματικής πολιτικής.

Με βάση τα διαθέσιμα, μη εποχικά διορθωμένα τριμηνιαία στοιχεία των Εθνικών Λογαριασμών της ΕΛΣΤΑΤ, το ΑΕΠ σε σταθερές τιμές, κατά το 2ο τρίμηνο του 2011 παρουσίασε μείωση κατά 7,3% σε ετήσια βάση σε σχέση με το 2ο τρίμηνο του 2010. Αναφορικά με τις συνιστώσες του ΑΕΠ, στο 2ο τρίμηνο του 2011, η ιδιωτική κατανάλωση σημείωσε μείωση κατά 6,8%, οι συνολικές επενδύσεις μείωση κατά 17,9%, οι εξαγωγές αγαθών αύξηση κατά 2,2% και οι εξαγωγές υπηρεσιών μείωση κατά 3,8% ενώ οι εισαγωγές αγαθών μειώθηκαν

3. Τράπεζα της Ελλάδος, «Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2010», Απρίλιος 2011.

κατά 7,1% και οι εισαγωγές υπηρεσιών κατά 9,2%[4].

Με βάση τις τρέχουσες εξελίξεις και δεδομένου των επιπτώσεων στην πραγματική οικονομία από την εφαρμογή των μέτρων του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015 και του νέου δημοσιονομικού πακέτου που ανακοινώθηκε στα τέλη Σεπτεμβρίου του 2011 εκτιμάται ότι η ετήσια μείωση του πραγματικού ΑΕΠ το 2011 θα είναι τελικά πάνω από 5,5%, ενώ ο ρυθμός ανάπτυξης προβλέπεται να παραμείνει αρνητικός και για το 2012 (πάνω από -2,8% που προβλέπει ο Κρατικός Προϋπολογισμός 2012).

2. Τα Μεγέθη του Κρατικού Προϋπολογισμού 2012

Σύμφωνα με τα όσα περιλαμβάνει ο Κρατικός Προϋπολογισμός για το 2012 που κατατέθηκε από τον Υπουργό Οικονομικών στην Βουλή των Ελλήνων, ο ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας προβλέπεται να παραμείνει αρνητικός και το 2012 λόγω της συνέχισης της δημοσιονομικής προσαρμογής και της μεγαλύτερης από το αναμενόμενο ύφεσης το 2011 (το διάστημα 2009-2011 η σωρευτική ύφεση είναι άνω του 12%) ενώ αναμένει η ελληνική οικονομία να επανέλθει σε οριακούς θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης το 2013. Η μείωση του ΑΕΠ του 2012 (-2,8%) αναμένεται να προέλθει από την πτώση της εγχώριας ζήτησης με συμβολή κατά 5,2 εκατοστιαίες μονάδες στη μεταβολή του ΑΕΠ και την μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης που σε σταθερές τιμές αναμένεται να είναι μεγαλύτερη του 4%, ενώ θετικά κατά 2,4 εκατοστιαίες μονάδες αναμένεται να συμβάλει ο εξωτερικός τομέας με τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών να αυξάνονται κατά 6,4% και τις εισαγωγές να μειώνονται κατά 2,8%.

Το ποσοστό ανεργίας προβλέπεται να αυξηθεί περαιτέρω από το 15,4% το 2011 στο 17,1% του εργατικού δυναμικού το 2012, λόγω της παράτασης των συνθηκών ύφεσης της ελληνικής οικονομίας που θα οδηγήσει σε περαιτέρω μείωση και της απασχόλησης κατά 2,0%.

Ο πληθωρισμός αναμένεται να μειωθεί σημαντικά το 2012 επηρεαζόμενος κυρίως από την χαμηλή εγχώρια ζήτηση με τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή να κυμαίνεται στο 0,6%, από 2,8% το 2010.

Οι απαισιόδοξες αυτές, μεταξύ των άλλων, οικονομικές προβλέψεις που διατυπώνονται στον Κρατικό Προϋπολογισμό για το 2012 αλλά και τα μέτρα που περιλαμβάνει για την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων που θέτει, αποτελούν ομολογία του αδιεξόδου της εφαρμοζόμενης οικονομικής πολιτικής και των δυσμενών αποτελεσμάτων της στην σφαίρα της πραγματικής οικονομίας.

Είναι χαρακτηριστική η απόκλιση επί τα χείρω των εκτιμήσεων των οικονομικών μεγεθών που αποτελούσαν τις βασικές παραδοχές και το σενάριο βάσης του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015 πάνω στα οποία διαμορφώθηκαν τα μέτρα και το περιεχόμενο του ΜΠΔΣ που ψηφίστηκε τον Ιούνιο του 2011 και η αναθεώρηση του σεναρίου βάσης του 2011 όπως αυτή παρουσιάζεται στον Κρατικό Προϋπολογισμό, τον Νοέμβριο του 2011 (Πίνακας 2).

Πίνακας 2:
Βασικά μεγέθη της ελληνικής οικονομίας, όπως εκτιμούνται στο ΜΠΔΣ 2012-2015 και στον Κρατικό Προϋπολογισμό του 2012.

	2011		2012	
	ΜΠΔΣ Ιούνιος 2011	Κρατικός Προϋπολ. Νοέμβριος 2011	ΜΠΔΣ Ιούνιος 2011	Κρατικός Προϋπολ. Νοέμβριος 2011
ΑΕΠ	-3,5	-5,5	0,8	-2,8
Ιδιωτική Κατανάλωση	-4,8	-6,2	-1,2	-4,1
Δημόσια Κατανάλωση	-8,4	-8,0	-4,0	-7,5
Επενδύσεις	-7,1	-12,9	-2,2	-4,0
Εξαγωγές	6,4	4,5	6,7	6,4
Εισαγωγές	-4,2	-5,9	-3,0	-2,8
Εν. ΔΤΚ	2,9	2,8	1,0	0,6
Ανεργία	14,5	15,2	15,4	17,1

Πηγή: Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012 - 2015 και Κρατικός Προϋπολογισμός 2012.

Μέσα δηλαδή σε λίγους μήνες διαπιστώθηκε ότι η προκαλούμενη από τα μέτρα αυστηρής δημοσιονομικής προσαρμογής, ύφεση, θα είναι βαθύτερη για το 2011 κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες και για το 2012, ενώ το σενάριο βάσης του ΜΠΔΣ 2012-2015 προέβλεπε οριακή ανάκαμψη κατά 0,8%, τώρα προβλέπεται ύφεση της τάξεως του 2,8%, με την απόκλιση στον υπολογισμό της ύφεσης να φθάνει τις 3 εκατοστιαίες μονάδες.

Παρόμοια απόκλιση παρατηρείται και στους δημοσιονομικούς στόχους, παρά την εφαρμογή των μέτρων και των παρεμβάσεων που προσδιορίζονταν, τόσο στο Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής (Μνημόνιο 1), όσο και στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο και το νέο Δημοσιονομικό πακέτο που ανακοινώθηκε στα τέλη Σεπτεμβρίου του 2011, δηλαδή την περικοπή μισθών και συντάξεων, το πάγωμα των προσλήψεων στο δημόσιο, την μείωση των λειτουργικών δαπανών και των επιχορηγήσεων των φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, την αύξηση των έμμεσων φόρων, την επιβολή νέων φόρων, την επιβολή έκτακτων εισφορών σε επιχειρήσεις και ιδιώτες, τις παρεμβάσεις στο σύστημα κοινωνικής προστασίας, τις παρεμβάσεις στο σύστημα υγείας, την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης» με τις συγχωνεύσεις δήμων και κοινοτήτων και τις παρεμβάσεις στην τοπική αυτοδιοίκηση και το πάγωμα των δημοσίων επενδύσεων.

Για το 2011 στόχος του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Προσαρμογής ήταν η περαιτέρω μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης κατά 3 εκατοστι-

αίες μονάδες του ΑΕΠ. Συγκεκριμένα, το ΜΠΔΣ προέβλεπε το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης να διαμορφωθεί στα 16.359 εκατ. ευρώ, δηλαδή στο 7,3% του ΑΕΠ.

Σύμφωνα με το κείμενο του Κρατικού Προϋπολογισμού[4] το έλλειμμα τελικά θα διαμορφωθεί στα 19.683 εκατ. ευρώ ή στο 9% του ΑΕΠ.

Ως βασικές αιτίες για την απόκλιση αυτή, αναφέρονται τα εξής:

- *Η επιδείνωση του ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού οφείλεται στην υστέρηση των εσόδων. Η υστέρηση των εσόδων του τακτικού προϋπολογισμού οφείλεται στη μεγαλύτερη από την προβλεπόμενη ύφεση, η οποία επηρεάζει τη συνολική ζήτηση, περιορίζει τη ρευστότητα και εμποδίζει την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων πολιτών και επιχειρήσεων και*
- *τα μειωμένα αποτελέσματα των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης εξαιτίας της μείωσης των εσόδων τους από ασφαλιστικές εισφορές, λόγω της αύξησης της ανεργίας και της μείωσης των μισθών.*

Για το 2012 η απόκλιση στο έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης, σε σχέση με το στόχο που είχε τεθεί στο ΜΠΔΣ, εκτιμήθηκε στο Προσχέδιο του κρατικού προϋπολογισμού, χωρίς τη λήψη των έκτακτων μέτρων που ανακοινώθηκαν (Δημοσιονομικό Πακέτο στα τέλη Σεπτεμβρίου), ότι θα φτάσει στα 8,7 δισ. Ευρώ ή 4,1% του ΑΕΠ. Ως βασικές αιτίες για την αστοχία αυτή, αναφέρονται τα εξής[5]:

- *η χειροτέρευση του ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού κατά 7,9 δισ. ευρώ. Η επιβάρυνση του ελλείμματος θα προέλθει από τη μείωση των εσόδων κατά 7 δισ. ευρώ (6,4 δισ. ευρώ του τακτικού προϋπολογισμού και 0,6 δισ. ευρώ του ΠΔΕ), και από την αύξηση των δαπανών, κυρίως για τόκους, κατά 0,9 δισ. ευρώ,*
- *η βελτίωση των εθνικολογιστικών προσαρμογών της κεντρικής κυβέρνησης κατά 2 δισ. ευρώ, κυρίως λόγω της διαφοράς ταμειακών και δεδουλευμένων τόκων, και τέλος*
- *η χειροτέρευση των αποτελεσμάτων των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης κατά 2,3 δισ. ευρώ.*

Με άλλα λόγια διατυπώνεται η παραδοχή ότι η ασκούμενη πολιτική, ενάμιση χρόνο μετά την υπογραφή του μνημονίου, που συνεχίζει να προσδοκά σε μείωση του δημόσιου ελλείμματος και βελτίωση του επιπέδου ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας με την υλοποίηση πολιτικών «εσωτερικής υποτίμησης»[5] είναι αδιέξοδη, όπως έχει άλλωστε αναδειχθεί στις ετήσιες εκθέσεις για την ελληνική οικονομία και απασχόληση του ΙΝΕ ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ για τα έτη 2010 και 2011.

4. Εισηγητική Έκθεση Κρατικού Προϋπολογισμού 2012, Νοέμβριος 2011.
5. Προσχέδιο Κρατικού Προϋπολογισμού 2012, Οκτώβριος 2011.
6. Για την διαδικασία της «εσωτερικής υποτίμησης» βλ. αναλυτικά την ετήσια έκθεση «Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση, 2010» και το μέρος 2 της ετήσιας έκθεσης «Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση, 2011», του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.

Αφενός, γιατί στη σφαίρα της πραγματικής οικονομίας οδηγεί την ελληνική οικονομία σε βαθιά ύφεση, στην δημιουργία συνθηκών κραχ στην αγορά εργασίας με την εκτόξευση της ανεργίας και την απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων, στην αποδόμηση του συστήματος κοινωνικής προστασίας και στην φτωχοποίηση όλο και μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού με την δραματική μείωση μισθών, συντάξεων επιδομάτων και εισοδημάτων. Αφετέρου, γιατί αποτυγχάνει και στην επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων που θέτει μιας και οδηγεί σε ένα φαύλο κύκλο ύφεσης που τροφοδοτεί τα ελλείμματα τα οποία και αυτά εμβαθύνουν τις συνθήκες ύφεσης της ελληνικής οικονομίας.

Το παράδοξο είναι ότι ενώ γίνεται η παραδοχή ότι η ύφεση είναι η βασικότερη αιτία αποτυχίας των στόχων που θέτει η οικονομική πολιτική, ταυτόχρονα στο Προσχέδιο Κρατικού Προϋπολογισμού για το 2012 αναφέρεται ότι απαιτείται πρόσθετη δημοσιονομική πειθαρχία ύψους 2,1 δισ. ευρώ για το 2011, 5 δισ. ευρώ για το 2012 και 7 δισ. ευρώ για την περίοδο 2013-2015, με τη λήψη νέων αντιαναπτυξιακών και αντικοινωνικών μέτρων που παρατείνουν και εμβαθύνουν τις συνθήκες οικονομικής κρίσης και ύφεσης, τα οποία περιλαμβάνονται στο τελικό κείμενο του Κρατικού προϋπολογισμού για το 2012.

Πίνακας 3:
Νέες Δημοσιονομικές παρεμβάσεις (καθαρή απόδοση)
(ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2011	2012
Φοροαπαλλαγές από το φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων	0	1.950
Αναβολή πληρωμής έκτακτης παροχής δικαστικών	0	280
Ειδικό τέλος ηλεκτροδοτούμενων δομημένων επιφανειών	1.700	100
Νέο μισθολόγιο	150	950
Εργασιακή εφεδρεία	0	200
Κύριες και επικουρικές συντάξεις, ταμεία πρόνοιας	260	480
Αύξηση της κοινοτικής συμμετοχής σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα	0	800
Προσαρμογή ειδικού φόρου κατανάλωσης πετρελαίου θέρμανσης - κίνησης	0	250
Σύνολο	**2.110**	**5.010**

Πηγή: Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012 - 2015 και Προσχέδιο Κρατικού Προϋπολογισμού 2012.

Οι δημοσιονομικές αυτές παρεμβάσεις σε σχέση με τα **έσοδα του 2011** περιλαμβάνουν τα εξής πρόσθετα μέτρα[7]:

- εισφορά αλληλεγγύης υπαλλήλων του δημόσιου τομέα για την καταπολέμηση της ανεργίας,
- μείωση του αφορολόγητου ορίου στα 5.000 ευρώ για φυσικά πρόσωπα με ηλικίες 30-65 έτη,
- ειδική εισφορά αλληλεγγύης στα φυσικά πρόσωπα, με βάση το εισόδημά τους κατά το έτος 2010, ειδικό

7. Προσχέδιο Κρατικού Προϋπολογισμού 2012, Οκτώβριος 2011

τέλος επιτηδεύματος στους ελεύθερους επαγγελματίες,

- έκτακτη εισφορά σε οχήματα μεγάλου κυβισμού, σκάφη και πισίνες,
- βαθμιαία εναρμόνιση του φόρου πετρελαίου θέρμανσης με το φόρο πετρελαίου κίνησης,
- αλλαγή στη δομή του ειδικού φόρου κατανάλωσης (ΕΦΚ) στον καπνό και συντόμευση του περιθωρίου καταβολής του, για τις εταιρείες από τις 56 στις 26 ημέρες,
- αύξηση του συντελεστή ΦΠΑ στην εστίαση από 13% σε 23% από 1/9/2011,

- ειδικό τέλος στις επιχειρήσεις που εξαιρούνται από τον αντικαπνιστικό νόμο,
- επιβολή ΕΦΚ στο φυσικό αέριο,
- αύξηση των τελών κυκλοφορίας οχημάτων,
- δήλωση ως ιδιωτικών των σκαφών αναψυχής που είχαν εικονικά χαρακτηριστεί ως επαγγελματικά και ρύθμιση για την εγγραφή τους στα αρχεία των φορολογικών αρχών,
- είσπραξη παραβόλων κατά την υποβολή αιτήσεων για ρύθμιση αυθαίρετων κτισμάτων και αλλαγών χρήσης ακινήτων και
- επιβολή έκτακτου ειδικού τέλους ηλεκτροδοτούμενων δομημένων επιφανειών.

Παράλληλα, οι εκτιμήσεις της κυβέρνησης για την πορεία των εσόδων του 2011 συμπεριλαμβάνουν και την πλήρη απόδοση των μέτρων που τέθηκαν σε ισχύ ή θεσμοθετήθηκαν το 2010, με επίπτωση στο τρέχον έτος, τα οποία κυρίως είναι:

- αλλαγή φορολογικής κλίμακας για όλα τα φυσικά πρόσωπα,
- αλλαγή στη φορολογία των εταιρικών οχημάτων που διατίθενται στο προσωπικό,
- επέκταση του λογιστικού προσδιορισμού εισοδήματος σε νέες κατηγορίες επαγγελματιών,
- εισαγωγή τεκμηρίων φορολόγησης φυσικών προσώπων,
- φορολόγηση των κεφαλαίων που επαναπατρίζονται ή παραμένουν στο εξωτερικό,
- νέο πλαίσιο εκδίκασης των φορολογικών διαφορών,
- σχέδιο δράσης για την είσπραξη ληξιπρόθεσμων οφειλών,
- περαίωση εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων,
- ειδική εισφορά σε επιχειρήσεις με μεγάλα κέρδη για τη χρήση του 2009,
- αλλαγή στο σύστημα φορολόγησης και διακίνησης πετρελαίου θέρμανσης,
- αυξήσεις των συντελεστών ΦΠΑ, αλλαγές στις υποκατηγορίες του και μείωση των συντελεστών σε φάρμακα και ξενοδοχειακές υπηρεσίες,
- επέκταση του ΦΠΑ σε νέες κατηγορίες επαγγελματιών
- η δυνατότητα καταβολής ΦΠΑ σε δόσεις,
- η αύξηση στο φορολογικό συντελεστή που επιβάλλεται στις χρηματιστηριακές συναλλαγές, από 1,5‰ σε 2‰, από 1/4/2011,
- η εισαγωγή ΕΦΚ στην ηλεκτρική ενέργεια,
- η αύξηση του ΕΦΚ στα καύσιμα, τα ποτά και τα τσιγάρα,
- η είσπραξη εσόδων από τη χορήγηση αδειών τυχερών παιγνίων,
- αύξηση των δικαστικών παραβόλων,
- έσοδα από την έκπτωση 3% επί της τιμής των φαρμάκων που προμηθεύονται τα ασφαλιστικά ταμεία και

- είσπραξη παραβόλων αιτήσεων αλλαγής χρήσης ημιυπαίθριων χώρων.

Σε σχέση με τις **δαπάνες του 2011,** αυτές αναμένεται να είναι μικρότερες από τον στόχο που τέθηκε στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής. Προκύπτει δηλαδή ότι η αδυναμία αύξησης των εσόδων που οφείλεται στην υφεσιακή και αναποτελεσματική οικονομική πολιτική οδηγεί σε ακόμη μεγαλύτερες περικοπές στους ακόλουθους τομείς δαπανών:

- μισθοί, κατά 115 εκατ. ευρώ,
- επιχορηγήσεις νοσηλευτικών ιδρυμάτων κατά 20 εκατ. ευρώ,
- αποδόσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά 27 εκατ. ευρώ,
- αποδιδόμενοι πόροι, κατά 104 εκατ. ευρώ,
- εξοπλιστικά προγράμματα, κατά 400 εκατ. ευρώ.

Σε σχέση με τα **έσοδα του 2012,** τα μέτρα με τα οποία θα επιχειρηθεί η επίτευξη των στόχων της οικονομικής πολιτικής είναι τα εξής[8]:

- η πλήρης εφαρμογή του μέτρου της μείωσης του αφορολόγητου ορίου στο εισόδημα των φυσικών προσώπων από 12.000 σε 5.000 ευρώ,
- η κατάργηση του μέτρου της έκπτωσης φόρου σε ποσοστό 10% επί του επιπλέον ποσού από το αφορολόγητο που συγκεντρώνεται με την προσκόμιση αποδείξεων,
- η επαναξιολόγηση και κατάργηση ορισμένων φορολογικών απαλλαγών και εξαιρέσεων,
- η διεύρυνση των τεκμηρίων φορολόγησης σε όλους τους φορολογούμενους,
- η συνέχιση της είσπραξης εσόδων από το τέλος επιτηδεύματος στους ελεύθερους επαγγελματίες που έχει επιβληθεί από το έτος 2011,
- η αλλαγή στο φόρο ακίνητης περιουσίας, με τη μείωση του αφορολόγητου ορίου και την αύξηση των αντικειμενικών αξιών,
- η συνέχιση της είσπραξης της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης για την καταπολέμηση της ανεργίας, που είναι ήδη σε ισχύ από το προηγούμενο έτος,
- η επιβολή έκτακτης εισφοράς στις επιχειρήσεις με μεγάλη κερδοφορία τη χρήση έτους 2010,
- η πλήρης εφαρμογή της ειδικής ρύθμισης για τα ιδιωτικά σκάφη, με παύση της ισχύος της άδειας επαγγελματικού πλοίου αναψυχής,
- η πλήρης απόδοση του μέτρου της αλλαγής στον τρόπο υπολογισμού του ΕΦΚ στον καπνό,
- η πλήρης εφαρμογή της αύξησης του συντελεστή ΕΦΚ στο πετρέλαιο εσωτερικής καύσης (diesel) θέρμανσης σε 60 ευρώ το χιλιόλιτρο για τα φυσικά πρόσωπα και στην εξομοίωση του εν λόγω

8. Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2012, Νοέμβριος 2011.

συντελεστή με εκείνο του πετρελαίου εσωτερικής καύσης (diesel) κίνησης για τις επιχειρήσεις,

- η συνέχιση της είσπραξης της ειδικής εισφοράς κοινωνικής αλληλεγγύης από τα φυσικά πρόσωπα, και για τα εισοδήματα που θα αποκτηθούν στο 2011,
- η πλήρης απόδοση του μέτρου αύξησης του συντελεστή ΦΠΑ στην εστίαση από 13% σε 23%,
- η πλήρης εφαρμογή του μέτρου επιβολής ΕΦΚ στο φυσικό αέριο,
- η πλήρης εφαρμογή του σχεδίου δράσης για την είσπραξης ανείσπρακτων οφειλών προς το Δημόσιο, καθώς και
- η πλήρης απόδοση του νέου πλαισίου εκδίκασης φορολογικών διαφορών.
- η μείωση ή και κατάργηση ορισμένων πρόσθετων φορολογικών απαλλαγών και εξαιρέσεων,
- η πλήρης απόδοση του έκτακτου ειδικού τέλους ηλεκτροδοτούμενων δομημένων επιφανειών (ΤΗΔΕ), που είναι σε ισχύ από το 2011 και
- η εξίσωση του συντελεστή του ΕΦΚ στο πετρέλαιο (diesel) θέρμανσης με εκείνο του πετρελαίου (diesel) κίνησης, από τον Οκτώβριο του 2012.

Σε σχέση με τις **δαπάνες του 2012**, στην εισηγητική έκθεση του Προϋπολογισμού προβλέπεται το σύνολο των δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού να διαμορφωθεί σε 64.858 εκατ. ευρώ, μειωμένο κατά 5.884 εκατ. ευρώ σε σχέση με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις πραγματοποιήσεων του 2011 και κατά 1.929 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2010.

Τα μέτρα με τα οποία θα επιχειρηθεί η επίτευξη των ανωτέρω αποτελεσμάτων είναι συνοπτικά τα εξής:

- Η αναπροσαρμογή της μισθολογικής δαπάνης με την εφαρμογή του νέου μισθολογίου, η αύξηση των ωρών εργασίας, η μείωση του αριθμού των συμβασιούχων και η εφαρμογή περιορισμών στη διενέργεια νέων προσλήψεων. Οι δαπάνες αποδοχών και συντάξεων θα ανέλθουν σε 19.145 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας μείωση κατά 672 εκατ. ευρώ ή 3,3% σε σχέση με την εκτίμηση πραγματοποίησης του 2011.
- Η μείωση των δαπανών για τόκους μετά την εφαρμογή του προγράμματος μείωσης του δημόσιου χρέους με τη συμμετοχή ιδιωτών (PSI), οι οποίες προβλέπεται να περιοριστούν στα 12.750 εκατ. ευρώ από 16.380 εκατ. ευρώ το 2011 και 13.223 εκατ. ευρώ το 2010. Θα διαμορφωθούν δηλαδή στο 6% του ΑΕΠ από 7,5% του ΑΕΠ το 2011. Σε δεδουλευμένη βάση οι τόκοι θα διαμορφωθούν στα 13.840 εκατ. ευρώ, έναντι 15.715 εκατ. ευρώ το 2011.
- Η μείωση των δαπανών υγείας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης,
- Η μείωση των κονδυλίων επιχορηγήσεων, αποδόσεων και εν γένει μεταβιβάσεων του κρατικού προϋπολογισμού, σε φορείς και νομικά πρόσωπα,
- Ο περιορισμός των δαπανών λειτουργικού χαρακτήρα.

Πίνακας 4:
Κρατικός Προϋπολογισμός (σε εκατ. Ευρώ)

	2010	2011		2012		
	Πραγμ/σεις	Εκτιμήσεις ΜΠΔΣ	Τελικές εκτιμήσεις πραγματοποιήσεων	Προβλέψεις ΜΠΔΣ	**Τελικές Προβλέψεις προ PSI**	**Τελικές Προβλέψεις μετά PSI**
Ι. Έσοδα (1+2)	**53.928**	**57.967**	**54.673**	**60.844**	**59.184**	**59.184**
1. Καθαρά έσοδα Τακτ. Προϋπολ. (α+β+γ-δ)	**50.856**	**54.042**	**51.309**	**56.229**	**54.434**	**54.434**
α. Τακτικά έσοδα	54.381	54.802	53.327	57.268	55.891	55.891
β. Μη τακτικά Έσοδα	1.797	2.250	1.926	2.258	2.113	2.113
γ. Ειδικά έσοδα από εκχώρηση αδειών και δικαιωμάτων δημοσίου		790	1.056	400	230	230
δ. Επιστροφές φόρων	5.322	3.800	5.000	3.697	3.800	3.800
2. Έσοδα ΠΔΕ (α+β+γ)	**3.072**	**3.925**	**3.364**	**4.615**	**4.750**	**4.750**
α. Εισροές ΕΣΠΑ	2.635	3.192	2.929	3.616	4.273	4.273
β. Λοιπές εισροές	166	530	245	788	277	277
γ. Ίδια έσοδα	271	203	190	211	200	200
ΙΙ. Δαπάνες (1+2)	**75.241**	**79.021**	**77.631**	**78.771**	**77.708**	**72.558**
1. Δαπάνες τακτ. Προϋπολογισμού (α+β+γ+δ+ε)	**66.787**	**71.471**	**70.741**	**71.071**	**70.008**	**64.858**
α. Πρωτογενείς δαπάνες	52.180	52.050	51.830	50.669	49.085	49.085
β. Επιχορήγηση νοσηλευτικών ιδρυμάτων για εξόφληση παλαιών οφειλών	367	450	450	350	400	400
γ. Εξοπλιστικά προγράμματα	1.017	1.500	600	1.500	1.000	1.000
δ. Καταπτώσεις εγγυήσεων		1.469	1.481	1.652	1.623	1.623
ε. Τόκοι	13.223	16.002	16.380	16.900	17.900	12.750
2. Δαπάνες ΠΔΕ	**8.454**	**7.550**	**6.890**	**7.700**	**7.700**	**7.700**
ΙΙΙ. Έλλειμμα Κρατικού Προϋπολογισμού (Ι-ΙΙ)	**-21.313**	**-21.054**	**-22.958**	**-17.927**	**-18.524**	**-13.374**
(%ΑΕΠ)	-9,4%	-9,3%	-10,5%	-7,8%	-8,7%	-6,3%
ΙΙΙ. α Πρωτογενές αποτέλεσμα (ΙΙΙ-ΙΙ.1.ε)	**-8.090**	**-5.052**	**-6.578**	**-1.027**	**-624**	**-624**
(% ΑΕΠ)	-3,6%	-2,2%	-3,0%	-0,4%	-0,3%	-0,3%
ΑΕΠ	227.318	225.400	217.771	228.400	212.544	212.544

Πηγή: Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2012

Αξίζει να σημειωθεί ότι η προβλεπόμενη παράταση της περιοριστικής πολιτικής στην Ελλάδα, συντελείται μετά από μία τριετή πολιτική λιτότητας η οποία οδήγησε στην τριπλάσια μείωση του κατά κεφαλή εισοδήματος των ελλήνων μισθωτών και συνταξιούχων, σε σχέση με το αντίστοιχο κατά κεφαλή εισόδημα της Ισπανίας και διπλάσια σε σχέση με αυτό της Πορτογαλίας και της Ιρλανδίας.

Σε ότι αφορά το δημόσιο χρέος, το χρέος της κεντρικής διοίκησης στο τέλος του έτους 2011 εκτιμάται ότι θα ανέλθει στα 364.600 εκατ. ευρώ ή 167,4% του ΑΕΠ, έναντι 340.285 εκατ. ευρώ ή 149,7% του ΑΕΠ το 2010, παρουσιάζοντας αύξηση το 2011 κατά 17,7% περίπου του ΑΕΠ. Το έτος 2012 το ύψος του χρέους της κεντρικής διοίκησης προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί στα 317.400 εκατ. ευρώ ή 149,3% του ΑΕΠ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 18,1% του ΑΕΠ έναντι του 2011, εξαιτίας της συμμετοχής των ιδιωτών επενδυτών στην εφαρμογή του προγράμματος PSI που προβλέπει την εθελοντική ανταλλαγή υφιστάμενων ομολόγων του ελληνικού δημοσίου με νέα.

Το χρέος της γενικής κυβέρνησης στο τέλος του 2011 εκτιμάται ότι θα ανέλθει στα 352.050 εκατ. ευρώ ή 161,7% του ΑΕΠ, έναντι 329.350 εκατ. ευρώ ή 144,9% του ΑΕΠ το 2010, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 16,8% του ΑΕΠ. Το χρέος της γενικής κυβέρνησης του έτους 2012 προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί στα 309.300 εκατ. ευρώ ή 145,5% του ΑΕΠ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 16,2% του ΑΕΠ έναντι του 2011.

Πίνακας 5: Σύνθεση και εξέλιξη Δημόσιου Χρέους
(ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2007	2008	2009	2010	2011*	2012**	2012***
Α. Χρέος κεντρικής διοίκησης	**239.958**	**262.071**	298.524	340.285	364.600	**391.420**	**317.400**
(ως % του ΑΕΠ)	**105,7%**	**110,6%**	**128,8%**	**149,7%**	**167,4%**	**184,1%**	**149,3%**
Β. Χρέος ΝΠΔΔ, κέρματα κ.λπ. μείον επενδύσεις σε τίτλους ΕΔ	22.321	25.147	24.963	13.501	10.000	8.936	5.000
Γ. Χρέος κεντρικής κυβέρνησης κατά ESA (Α+Β)	**262.279**	**287.218**	232.217	353.786	374.600	**400.356**	**322.400**
(ως % του ΑΕΠ)	**115,5%**	**121,2%**	**100,2%**	**155,6%**	**172,0%**	**188,3%**	**151,6%**
Δ. Χρέος ΟΤΑ, ΟΚΑ μείον ενδοκυβερνητικό χρέος	-22.915	-24.900	-23.680	-24.436	-22.550	-28.436	-13.100
ΣΤ. Χρέος γενικής κυβέρνησης (Γ+Δ)	**239.364**	**262.318**	299.537	329.350	352.050	**371.920**	**309.300**
(ως % του ΑΕΠ)	**105,4%**	**110,7%**	**129,3%**	**144,8%**	**161,6%**	**174,9%**	**145,5%**
ΑΕΠ	227.074	236.917	231.642	227.318	217.771	212.544	212.544

Πηγή: *Κρατικός Προϋπολογισμός 2012 * Εκτιμήσεις, **Προβλέψεις χωρίς εφαρμογή PSI, *** Προβλέψεις με εφαρμογή PSI*

5. Η πραγματικότητα της ελληνικής οικονομίας και η προοπτική της

Στην «Έκθεση για την ελληνική οικονομία και απασχόληση, 2010» του ΙΝΕ ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ που δημοσιεύθηκε λίγους μήνες μετά την συμφωνία της ελληνικής κυβέρνησης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο με την υπογραφή του μνημονίου για την ενεργοποίηση του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας, περιγράφεται αναλυτικά ο τρόπος με τον οποίο η πολιτική που κινείται αποκλειστικά στην κατεύθυνση της αυστηρής δημοσιονομικής πειθαρχίας και δεν συνοδεύεται από αναδιανεμητικά και αναπτυξιακά στοιχεία καθώς και από κοινωνικά ισοδύναμα στα επιβαλλόμενα μέτρα λιτότητας θα παρατείνει τις συνθήκες οικονομικής κρίσης και ύφεσης της ελληνικής οικονομίας.

Οι εξελίξεις κατά το 2011 επιβεβαιώνουν αυτές τις προβλέψεις και αναδεικνύουν με τον πιο σαφή τρόπο ότι η ασκούμενη πολιτική, ενάμιση χρόνο μετά την υπογραφή του μνημονίου, όχι μόνο δεν οδηγεί στην δημοσιονομική εξυγίανση, την οικονομική ανάκαμψη και την έξοδο στις διεθνείς αγορές, αλλά αντίθετα οδηγεί στην συνέχιση των πολιτικών λιτότητας, την πλήρη απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων και του συστήματος των συλλογικών διαπραγματεύσεων και συμβάσεων εργασίας, την αύξηση της ανεργίας, την επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου, την περικοπή μισθών, συντάξεων και κοινωνικών δικαιωμάτων. Παράλληλα, οι δημοσιονομικοί στόχοι που τίθενται, οδηγούν στην ανεπιτυχή πρόβλεψη επιστροφής της ελληνικής οικονομίας στις αγορές (και αποδέσμευσής της από τον μηχανισμό στήριξης) από το 2012 (Μνημόνιο 1), στο 2014 (Μνημόνιο 2) και εν τέλει στο 2021 (Μνημόνιο 3) μέχρι να διαψευστεί και αυτή.

Η έκθεση για την ελληνική οικονομία και απασχόληση για το έτος 2011 περιγράφει αναλυτικά τους λόγους για τους οποίους και το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012 -2015, αλλά και τα υπόλοιπα μέτρα (Μνημόνιο 2, μέτρα και παρεμβάσεις που θα συνοδεύουν την απόφαση της Συνόδου Κορυφής της 26ης Οκτωβρίου κτλ) ίδιου προσανατολισμού δεν θα επιτύχουν τους στόχους τους.

Συγκεκριμένα, αναφορικά με τη μεταβολή των κυριότερων μεγεθών της ελληνικής οικονομίας:

Σε σχέση με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, παρά τις αρχικές προβλέψεις του ΜΠΔΣ για θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης το 2012 και τις διορθωμένες προβλέψεις του Κρατικού Προϋπολογισμού για αρνητικό ρυθμό της τάξεως του -2,8%, η πραγματικότητα είναι ότι η ούτε η νεώτερη πρόβλεψη είναι ρεαλιστική[9]. Κυρίως όταν στην εισηγητική έκθεση του Κρατικού Προϋπολογισμού περιέχονται μέτρα όπως είναι η αύξηση των άμεσων και έμμεσων φόρων, οι περικοπές μισθών και συντάξεων, η εφαρμογή του μέτρου της εργασιακής εφεδρείας, οι απολύσεις κ.α. που δεν δικαιολογούν την πρόβλεψη για τον περιορισμό

9. Οι φθινοπωρινές προβλέψεις της Commission κάνουν λόγο για ύφεση (-2,8) το 2012 και οριακούς ρυθμούς ανάκαμψης 0,7% το 2013. «European Economy Forecast - Autumn 2011», Economic and Financial Affairs, European Commission, Autumn 2011.

του ρυθμού μείωσης της ιδιωτικής κατανάλωσης (βασικότερος παράγοντας για την μείωση του ΑΕΠ) από το 6,2% το 2011, στο 4,1% το 2012. Καθώς επίσης δεν υπάρχει η βεβαιότητα για οριακά θετικό ρυθμό ανάπτυξης ούτε το 2013 μιας και το 2012 είναι πιθανό όπως εκτιμούν πολλοί οικονομικοί αναλυτές να αποτελέσει έτος αφετηρίας νέας βαθύτερης ύφεσης για την παγκόσμια και ευρωπαϊκή οικονομία.

Η αρνητική αυτή εξέλιξη του ΑΕΠ σημαίνει ότι το 2012 η στατιστική ανεργία από 18% το 2011 θα αυξηθεί στο 21% και εάν υλοποιηθεί το πρόγραμμα της εργασιακής εφεδρείας θα αυξηθεί στο 23% του εργατικού δυναμικού. Παράλληλα, η πραγματική ανεργία το 2012 θα ανέλθει στα επίπεδα του 28% (1.400.000 άτομα) επιδεινώνοντας ακόμη περισσότερο την χρηματοοικονομική κατάσταση της κοινωνικής ασφάλισης κατά την τρέχουσα δεκαετία (6 δισ. ευρώ απώλειες εσόδων το 2011 από την ανεργία και την μείωση μισθών).

Είναι χαρακτηριστικό ότι μόλις σε δύο χρόνια χάθηκαν 320.000 θέσεις εργασίας, όσες δηλαδή δημιουργήθηκαν την περίοδο 2000-2008, κατά την οποία η ελληνική οικονομία παρουσίαζε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης με τον ρυθμό των ανέργων να έχει αυξηθεί από το 2008 έως σήμερα κατά 95%.

Οι εξελίξεις της ανεργίας κατά το 2011 και 2012 επιστρέφουν τα επίπεδα της ανεργίας στις δεκαετίες του 1950 και 1960 (η ανεργία το 1961 ήταν 26,4% με 864.000 άτομα) και ταυτόχρονα διαμορφώνουν συνθήκες κοινωνικού κραχ οδηγώντας στην διάβρωση της κοινωνικής συνοχής με 500.000 άτομα να ζουν μέσα σε νοικοκυριά χωρίς εργαζόμενο (από 9,8% το πρώτο εξάμηνο του 2010 σε 12,9% το αντίστοιχο διάστημα του 2011) και 75.000 ζευγάρια (2011) να είναι χωρίς εργασία. Ειδικότερα, η Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας με το υψηλότερο επίπεδο της ανεργίας (23,1%) προσεγγίζει τα υψηλότερα επίπεδα ανεργίας της Ε.Ε-27 που παρατηρούνται σε οκτώ περιφέρειες της Ισπανίας, μεταξύ των οποίων, στην Μελίγια (23,7%), στην Θέουτα (24,1%), στα Κανάρια νησιά (28%) και στην Ανδαλουσία (28%).

Επιπλέον, σε δύο χρόνια χάθηκε επίσης το 50% της αγοραστικής δύναμης που κατακτήθηκε με τις διεκδικήσεις των συνδικάτων την τελευταία δεκαετία, επιστρέφοντας στα επίπεδο του 2001-2002, ενώ ο κατώτατος μισθός υποχώρησε σε επίπεδα πριν το 1984.

Οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου (εγκαταστάσεις και μηχανήματα) μειώθηκαν κατά 38,2% επιστρέφοντας στα επίπεδα του 1998.

Η παραγωγικότητα της εργασίας υποχωρεί κατά 3,3% επιστρέφοντας στο έτος 2005.

Με άλλα λόγια, δημιουργείται στην Ελλάδα μία έντονη τάση για επιστροφή σε ένα χαμηλότερο επίπεδο ζωής και παραγωγικότητας χωρίς μάλιστα η επιδείνωση αυτή να αποδίδει τα υπεσχημένα.

Έτσι, η ελληνική οικονομία έχει περιέλθει σε μία κατάσταση αποεπένδυσης και απαξίωσης μεγάλων τμημάτων του παραγωγικού και ανθρώπινου δυναμικού, ενώ οι πόροι που θα χρειαστούν για να επανεκκινηθεί και να ανασυγκροτηθεί μια απαξιωμένη παραγωγική μηχανή που βρίσκεται σε «εν υπνώσει» κατάσταση θα είναι τεράστιοι.

Αλλά και στο δημοσιονομικό επίπεδο τα μέτρα με τα οποία επιχειρείται η δημοσιονομική προσαρμογή όπως οι περικοπές μισθών συντάξεων και εισοδημάτων οι παρεμβάσεις στο σύστημα κοινωνικής προστασίας, και άλλα παρόμοιας κατεύθυνσης χαρακτηρίζονται από κοινωνική - εργασιακή αναλγησία και υφεσιακή προσήλωση.

Είναι προφανές ότι το Μνημόνιο 1, παρά την πιστή εφαρμογή του, όχι μόνο δεν οδήγησε την ελληνική οικονομία στην ανάκαμψη, την δημοσιονομική εξυγίανση και την έξοδο στις διεθνείς αγορές το 2012, αντίθετα οδήγησε στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής, στο Μνημόνιο 2, με την μετάθεση του στόχου για έξοδο στις αγορές το 2014.

Όμως, η οικονομική ανάλυση και οι προβλέψεις που περιλαμβάνονται στην εισηγητική έκθεση του Κρατικού Προϋπολογισμού για το 2012 κινούνται στην ίδια κατεύθυνση, επαναλαμβάνοντας τα ίδια λάθη γιατί δεν λαμβάνουν υπόψη τους ότι τα μέτρα με τα οποία επιχειρείται η επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων οδηγούν σε αποδιάρθρωση του παραγωγικού ιστού της χώρας, στο πάγωμα των επενδύσεων, στη ραγδαία πτώση της ζήτησης ενώ ταυτόχρονα δεν αντιμετωπίζουν τις πραγματικές διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας.

Ο Κρατικός Προϋπολογισμός του 2012 δεν θα εφαρμοστεί επιτυχώς γιατί δεν πρόκειται να επιβεβαιωθούν δύο βασικές υποθέσεις του.

Η πρώτη αναφέρεται στην βαθύτερη ύφεση από αυτή που προβλέπει, τόσο για το 2011, όσο και για το 2012 και το 2013. Η βαθύτερη ύφεση θα οδηγήσει σε ακόμη χαμηλότερα έσοδα, άρα σε υψηλότερο έλλειμμα και πιθανών στη λήψη νέων μέτρων που όσο παραμένουν προσανατολισμένα στην ίδια κατεύθυνση θα τροφοδοτούν τον φαύλο κύκλο των ελλειμμάτων και ύφεσης και της διατήρησης της ανεργίας σε υψηλά επίπεδα.

Η δεύτερη σχετίζεται με την εφαρμογή της απόφασης της 26ης Οκτωβρίου για την εθελοντική ανταλλαγή υφιστάμενων ομολόγων με νέα. Ο κρατικός προϋπολογισμός προεξοφλεί την επιτυχή εφαρμογή της απόφασης που έχει ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση δαπανών για τόκους και άρα μείωση του ελλείμματος κατά 5,2 δισ. ευρώ ή 2,4% του ΑΕΠ το 2012. Ενώ, σε σχέση με το δημόσιο χρέος εκτιμάται ότι η καθαρή μείωση του ελληνικού χρέους από την εφαρμογή του PSI θα φτάσει τα 95 δισ. ευρώ. Όμως, οι προβλέψεις αυτές είναι τουλάχιστον επισφαλείς όσο δεν προσδιορίζονται βασικές λεπτομέρειες του προγράμματος PSI (επιτόκιο, ύψος νέων ομολόγων) οι οποίες αναμένεται να αποσαφηνιστούν τον Φεβρουάριο του 2012. Το ίδιο επισφαλείς είναι οι προβλέψεις αυτές όσο δεν εκτιμούνται με ακρίβεια οι επιπτώσεις της εφαρμογής της συμφωνίας της 26ης Οκτωβρίου στις τράπεζες, με το ποσό που θα χρειαστεί για την ανακεφαλαιοποίησή τους και στα ασφαλιστικά ταμεία με το ποσό που θα χρειαστεί να επιχορηγηθούν εξαιτίας των απωλειών που θα υποστούν από το «κούρεμα» των ελληνικών ομολόγων που κατέχουν.

Προκύπτει λοιπόν με τον πιο σαφή τρόπο ότι η λύση στα αδιέξοδα της ελληνικής

οικονομίας δεν μπορεί να είναι τα αντιαναπτυξιακά και αντικοινωνικά μέτρα σκληρής λιτότητας που περιλαμβάνει ο Κρατικός Προϋπολογισμός 2012 και συνοδεύονται από την πολιτική χορήγησης δανείων από την Ευρωπαϊκή Ένωση προς την Ελλάδα και τις άλλες χώρες που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα.

Η πολιτική αυτή παρατείνει τις συνθήκες οικονομικής κρίσης και ύφεσης, αποδομεί το σύστημα κοινωνικής προστασίας, οδηγεί σε κραχ την αγορά εργασίας με την έκρηξη της ανεργίας και την εργασιακή ανασφάλεια, υποβαθμίζει το περιβάλλον και το κυριότερο υποθηκεύει το μέλλον και των επόμενων γενιών.

Το ευρωπαϊκό οικονομικό μοντέλο όπου η ευημερία των βόρειων χωρών στηρίζεται στην κατανάλωση με δανεικά του ευρωπαϊκού νότου, δεν μπορεί να αποτελέσει το ευρωπαϊκό αναπτυξιακό πρότυπο της «άνισης ανταλλαγής» στην Ευρωπαϊκή Ένωση των αρχών του 21ου αιώνα. Αντίθετα, απαιτείται η εφαρμογή μιας εναλλακτικής οικονομικής πρότασης, της οικονομικής σύγκλισης και της «ίσης ανταλλαγής» που στοχεύει στην αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών και προβλημάτων της ευρωπαϊκής και της ελληνικής οικονομίας με την αναδιανομή του εισοδήματος, την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της εισφοροδιαφυγής και κυρίως την διαμόρφωση ενός νέου αναπτυξιακού και παραγωγικού μοντέλου που δεν θα σπαταλά τους παραγωγικούς του συντελεστές αλλά αντίθετα θα αξιοποιεί πλήρως τις δυνατότητές του, θα κατευθύνει οργανωμένα δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις σε σύγχρονες υποδομές, clusters (ολοκληρωμένα συμπλέγματα δραστηριοτήτων), νέους κλάδους παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας, ποιότητας και διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας και τελικά θα οδηγεί στην ερευνητική, καινοτομική, τεχνολογική, παραγωγική και αειφόρο ανάπτυξη με προσήλωση στην ενίσχυση του κοινωνικού κράτους.

Από την άποψη αυτή είναι ενδιαφέρον να τονιστεί ότι οι χώρες που έχουν αδύναμο κοινωνικό κράτος πλήττονται σήμερα περισσότερο από την κρίση, σε σύγκριση με τις χώρες που έχουν ισχυρότερο κοινωνικό κράτος. Αυτό σημαίνει ότι η θετική πορεία, η ανάκαμψη της οικονομίας και η ανάσχεση της οικονομικής κρίσης σχετίζεται, μεταξύ των άλλων, με την ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους και όχι το αντίστροφο. Έτσι, αποδεικνύεται ότι η παρατηρούμενη σήμερα κρίση του ευρώ, δεν σχετίζεται με την οικονομική βιωσιμότητα και κοινωνική αποτελεσματικότητα του κοινωνικού κράτους.

Αντίθετα οφείλεται, μεταξύ των άλλων, στην παραγωγική και τεχνολογική καθίζηση της ευρωπαϊκής οικονομίας, στην εφαρμοζόμενη πολιτική του περιορισμού της ρευστότητας και της πιστωτικής επέκτασης της οικονομίας που παρατείνει και επιδεινώνει τις συνθήκες ύφεσης και αύξησης της ανεργίας, της μη ενεργούς παρέμβασης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στην αγορά ομολόγων, στην έκδοση ευρωομολόγου και νέου χρήματος, της δημοσιονομικής πειθαρχίας, της πλήρους απαξίωσης της εργασίας, της επιλεκτικής απαξίωσης του κεφαλαίου και των επιχειρήσεων, της απορρύθμισης των εργασιακών σχέσεων και της αποδόμησης του κοινωνικού κράτους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ

7-9 Οκτωβρίου 2011.
Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ συμμετείχε (Α. Σταμάτη) σε σεμινάριο συνδικαλιστικής επιμόρφωσης που διοργάνωσε σε συνεργασία με το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ Δυτικής Μακεδονίας (Κοζάνη), με θέμα *«Βασικά συνδικαλιστικά δικαιώματα των εργαζομένων».*

9-11 Νοεμβρίου 2011. Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ συμμετείχε (Σάββας Ρομπόλης) στο 4ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο της Επιστημονικής Εταιρίας Κοινωνικής Πολιτικής, με θέμα: *«Ο ρόλος της κοινωνικής πολιτικής σήμερα: κριτικές προσεγγίσεις και προκλήσεις».* Το θέμα εισήγησης του Επιστημονικού Διευθυντή του ΙΝΕ ήταν: *«Οικονομική κρίση και κοινωνικό κράτος».*

9-11 Νοεμβρίου 2011. Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ συμμετείχε (Πέτρος Λ. Ρυλμόν) στο 4ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο της Επιστημονικής Εταιρίας Κοινωνικής Πολιτικής με θέμα: *«Ο ρόλος της κοινωνικής πολιτικής σήμερα: Κριτικές προσεγγίσεις και προκλήσεις».* Το θέμα εισήγησης του Επιστημονικού Συνεργάτη του ΙΝΕ, ήταν: *«Άυλη εργασία και υποκειμενικότητα μετά το Φορντισμό».*

9-11 Νοεμβρίου 2011. Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ συμμετείχε (Βασίλης Τακούδης) στο 4ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο της Επιστημονικής Εταιρίας Κοινωνικής Πολιτικής με θέμα: *«Ο ρόλος της κοινωνικής πολιτικής σήμερα: κριτικές προσεγγίσεις και προκλήσεις».* Το θέμα εισήγησης του Επιστημονικού Συνεργάτη του ΙΝΕ, ήταν: *«Ο κορμός των κοινωνικών αναγκών και η ικανοποίησή τους: Μέτρηση του κόστους υγείας, της εκπαίδευσης και των μεταφορών ως στοιχείων του ορίου φτώχειας».*

10 Νοεμβρίου 2011.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Δ. Κατσορίδας) συμμετείχε σε διήμερο Συνέδριο που διοργάνωσε το ΤΕΙ Μεσολογγίου, με θέμα: *«Η κρίση της ελληνικής οικονομίας και οι επιπτώσεις της στην εποχή του Μνημονίου».* Το θέμα εισήγησης ήταν: *«Κοινωνικές και ψυχολογικές επιπτώσεις από την οικονομική κρίση: Τρόποι αντιμετώπισης».* Η εισήγηση παρουσιάστηκε σε συνεργασία με τον Γιώργο Λεχουρίτη, ψυχολόγο, στέλεχος του Κέντρου Πρόληψης «Αθηνά - Υγεία» του Δήμου Αθήνας - ΟΚΑΝΑ.

11 Νοεμβρίου 2011.
Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Σ. Ρομπόλης) συμμετείχε σε διήμερο Συνέδριο που διοργάνωσε το ΤΕΙ Μεσολογγίου με θέμα *«Η κρίση της ελληνικής οικονομίας και οι επιπτώσεις της στην εποχή του Μνημονίου».* Το θέμα εισήγησης του Επιστημονικού Διευθυντή του ΙΝΕ ήταν *«Η Ελληνική Οικονομία και η Απασχόληση».*

11 Νοεμβρίου 2011. Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Δ. Κατσορίδας) συμμετείχε σε διήμερο Συνέδριο που διοργάνωσε το ΤΕΙ Μεσολογγίου, με θέμα: *«Η κρίση της ελληνικής οικονομίας και οι επιπτώσεις της στην*

εποχή του Μνημονίου». Το θέμα εισήγησης ήταν: *«Ελληνική Οικονομία και Κρίση: Μύθοι και Πραγματικότητες».*

23 Νοεμβρίου 2011.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ συμμετείχε (Π.Λ. Ρυλμόν) σε ημερίδα που διοργάνωσε η Α΄ Ε.Λ.Μ.Ε Αιτωλ/νιας σε συνεργασία με το Νομαρχιακό τμήμα ΑΔΕΔΥ στη Ναύπακτο, με Θέμα: *«Οικονομική κρίση, δημόσιος τομέας και εργασιακές σχέσεις».*

24-25 Νοεμβρίου 2011.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ συμμετείχε (Α. Σταμάτη) σε διημερίδα που διοργάνωσε στην Αθήνα το ΕΚΚΕ, η ΟΚΕ το ΚΕΚ του ΙΝΕ και η Εύξηνη Πόλη, με θέμα: *«Καταπολέμηση διακρίσεων στην Ελλάδα».* Το θέμα εισήγησης της εκπροσώπου του ΙΝΕ ήταν: *«Κώδικας καλής συμπεριφοράς για τις δημόσιες αρχές και επιχειρήσεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για τη καταπολέμηση των διακρίσεων στο χώρο εργασίας».*

25-27 Νοεμβρίου 2011.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ συμμετείχε (Α. Σταμάτη) σε σεμινάριο συνδικαλιστικής επιμόρφωσης που διοργάνωσε σε συνεργασία με το ΙΝΕ Πελοποννήσου (Τρίπολη), με θέμα: *«Μετασχηματισμοί και αναδιαρθρώσεις των επιχειρήσεων και οι επιπτώσεις στις εργασιακές σχέσεις».*

30 Νοέμβρη 2011.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ συμμετείχε (Α. Καψάλης) σε ημερίδα με θέμα: *«Τα εργατικά δικαιώματα και οι συλλογικές συμβάσεις στην εποχή του μνημονίου και της οικονομικής κρίσης».* Διοργανωτές της ημερίδας, που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, ήταν το Συνδικάτο Εργαζομένων Εταιρειών Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών, το Σωματείο Εργαζομένων Dhl Expres, το Σωματείο Εργαζομένων στη Cps, το Σωματείο Εργαζομένων στο ΙΚΕΑ και ο Σύλλογος Προσωπικού Εναέριων Μεταφορών.

